

AMNESTY INTERNATIONAL PUBLIC STATEMENT

12 February 2016
AI Index: EUR 70/3411/2016

Srbija: Predlog zakona o stanovanju bi doveo do kršenja ljudskih prava

Amnesty International izražava zabrinutost u vezi sa Predlogom zakona o stanovanju i održavanju zgrada Vlade Srbije, koji bi, ukoliko ga Skupština usvoji, doveo do kršenja prava pojedinaca i porodica iz ranjivih grupa koje se nalaze u riziku od prinudnih iseljenja.

Predloženi zakon se donosi kao deo neophodnih reformi u oblasti stanovanja u Srbiji i uskoro će biti razmotren u vanrednom postupku. Predlog zakona sadrži odredbe o postupanju vlasti u slučaju prinudnih iseljenja što je na izričit zahtev Evropske komisije uključeno u Akcioni plan o priključenju Republike Srbije Evropskoj uniji. Inicijativa da se ovakav zakon donese snažno je podržana od strane Amnesty International-a.

Amnesty International još od 2010. godine vodi aktivnu kampanju za donošenje zakona kojim bi se zabranila prinudna iseljenja, a koji bi ranjivim grupama, naročito pogođenim ovakvim iseljenjima, obezbedio adekvatnu zaštitu. Od 2009. godine organizacija je pratila i dokumentovala više od 20 prinudnih iseljenja kojima je bilo obuhvaćeno i do 3000 ljudi iz neformalnih naselja u Beogradu, pretežno pripadnika romske zajednice.

U oktobru 2015. godine, potpredsednica vlade, prof. dr. Zorana Mihajlović, pozvala je Amnesty International da se izjasni o nacrtu zakona kojim se regulišu prinudna iseljenja. U dostavljenom odgovoru, naša organizacija je predložila nekoliko detaljnih izmena, uključujući i to da nacrt zakona mora da sadrži jasnu zabranu prinudnih iseljenja, i osigura da nakon zakonitog iseljenja proces preseljenja uključuje adekvatan smeštaj u skladu sa međunarodnim pravom i standardima, kao i pristup mogućnostima za zapošljavanje.

Međutim, ni jedna od ovih ili drugih mera zaštite nije uvrštena u predloženi tekst zakona. Moguće usvajanje ovog predloga zakona, koji je nakon konsultacija već odobren od strane Vlade, potencijalno bi moglo dovesti do kršenja međunarodnih i regionalnih obaveza Republike Srbije koje nalažu zaštitu prava onih koji se nalaze u riziku od prinudnih iseljenja. Zbog toga je tokom predstojeće skupštinske raspave neophodno usvojiti odgovarajuće amandmane na predlog zakona kako bi se ove obaveze ispunile.

Organizacija se obratila potpredsednici Vlade, Zorani Mihajlović, ističući svoju zabrinutost zbog toga što odredbe zakona koje regulišu postupak iseljenja nisu u skladu sa

međunarodnim standardima koji zabranjuju prinudna iseljenja i osiguravaju pravo na adekvatan smeštaj bez diskriminacije.

Amnesty International je pozvao Vladu da osigura usvajanje amandmana koji će garantovati uvođenje svih neophodnih procedura i mera zaštite, uključujući i autentičan konsultativni proces i adekvatno obaveštenje tokom celog postupka iseljenja – pre, tokom i nakon iseljenja. Ovi standardi su navedeni u Osnovnim principima i smernicama UN-a o prinudnom iseljavanju i raseljavanjima zasnovanim na razvoju ali isto tako proizlaze iz međunarodnih ugovora koje je Republika Srbija ratifikovala.

Najznačajniji propusti su to što predlog zakona ne zabranjuje prinudna iseljenja niti propisuje da iseljenje ne sme rezultirati time da pojedinci postanu beskućnici, izloženi kršenju ostalih ljudskih prava.

Takođe, u predloženom tekstu zakona propuštena je prilika da se spomenu procene koje se moraju poduzeti pre donošenja odluke o iseljenju: uključujući i obavezu da se razmotre sve druge mogućnosti kao i da se one razmotre u konsultaciji sa svim osobama koje su pogođene iseljenjem. Predloženom zakonu nedostaju i jasne odredbe koje se odnose na period adekvatnog obaveštavanja pre prinudnog iseljenja kao i obaveza da se obezbedi adekvatan alternativni smeštaj za sve osobe pogođene iseljenjem i preseljenjem.

Konačno, u vezi sa adekvatnim alternativnim smeštajem, u predloženom zakonu, propuštena je prilika da se precizno definišu njegove osnovne karakteristike propisane međunarodnim pravom – uključujući i obavezu da se pogođenim osobama obezbedi pristup mogućnostima za zapošljavanje, zdravstvenim ustanovama, školama, obdaništima i ostalim javnim ustanovama.

Specijalna izvestiteljka UN-a za pravo na adekvatno stanovanje takođe je podstakla Srbiju da usvoji zakon koji bi zabranio prinudna iseljenja. Ovo su podržali i komesar Saveta Evrope za ljudska prava kao i Savetodavni komitet Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina.

Da bi Srbija ispunila svoje međunarodne obaveze, njeni zakonodavci moraju osigurati da zakon koji će Skupšina usvojiti, ispunjava kriterijume postavljene u međunarodnom pravu i da pruža odgovarajuće mere zaštite potrebne kako bi se osiguralo da svima onima koji su pogođeni iseljenjem bude omogućeno da uživaju pravo na stanovanje bez diskriminacije.

Public Document

International Secretariat, Amnesty International, 1 Easton St., London WC1X 0DW, UK
www.amnesty.org